

Caterina Pascual Söderbaum ha publicat el seu primer llibre. MARTA PÉREZ

Literatura sense anècdota

Narrativa

El sonet de la respiració

Caterina Pascual Söderbaum

Traducció de Lluís Solanes

La Magrana

Barcelona, 2005

Joan Agut

Caterina Pascual Söderbaum (Lleida, 1962), filla de pare català i mare sueca, aporta una nova singularitat a la literatura catalana: l'autora escriu en suec, i no solament hi escriu, sinó que la seva primera obra, *El sonet de la respiració*, va merèixer el premi Katapultprint al mi-

llor debut literari del 2001 que atorga l'Associació d'Escriptors de Suècia.

El sonet de la respiració està integrat per quatre relats els protagonistes dels quals ens mostren l'infern moral en què viuen. L'amor fugisser de la malaltia recorre les pàgines de Caterina Pascual en un intent de crear un univers autònom en el qual la literatura ha deixat de banda l'anècdota.

La prosa de Pascual respira un aire de misteri i ens adonem que darrere les paraules hi ha la vida, una vida que respon a la de l'autora, que, a més de residir a Jafre, en ple Empordà, ha viatjat a Londres, el Brasil i

Buenos Aires, després d'haver treballat en una presó d'Estocolm i d'haver tingut cura del pavelló d'esquizofrèncics del psiquiàtric d'Uppsala. Però no és tant l'experiència personal de l'escriptora el que sobresurt a la seva obra, sinó que l'interès del text cal anar a poar-lo en una profunda i amplíssima sensibilitat.

A la manera d'un gran poema, la prosa de Caterina Pascual posa de manifest un món interior, el de la narradora i els seus personatges, en el qual el llenguatge esdevé un territori per explorar, un espai de misteri i plaer sensual que depassa els límits de la paraula. En definitiva, un llibre molt remarcable.

La realitat transgredida

Poesia

Jaula abierta

Rafael Courtoise

Ocnos Alas - Editorial Dilema

Madrid, 2005

Concha García

La tradició poètica uruguaiana no ha arrossegat només una tendència que l'ha fet singular, abraça noms tan dispersos com ara Lautreamont, Laforgue i Delmira Agustín, fins a autors més actuals com ara Benedetti, Ida Vitale, Idea Vilariño, Eduardo Milán, Silvia Guerra i la malaguanyada Marosa di Giorgio. És una

tradició amb rares coincidències entre els autors, i l'obra de Courtoise no escapa a aquesta peculiaritat. Nascut a Montevideo el 1958, no només és poeta, sinó que la seva escriptura abraça tota mena de registres. Lamentablement, gran part de la seva obra no la podem trobar al nostre país. Ha publicat novel·les i més de deu llibres de poesia. Per aquest motiu, *Jaula abierta* és un veritable regal. Recordem que el 1990 li va ser concedit el premi Loewe pel poemari *Estado sólido*.

En aquest llibre ens ofereix una selecció de textos que l'autor ha anat configurant al llarg de la seva

obra al voltant de l'espai mític d'Umbria. Combina a la perfecció el to hiperrealista amb la brillantor lingüística de les seves metàfores. Quan el comencem a llegir, ens submergem en una sèrie de brevíssimes històries paradoxals. La realitat és transgredida i la paraula, essència de la mateixa, és descrita amb troballes brillants: "Un fill de paraules, fet de coàguls, fet de fragments de coses que vaig dir o que no vaig dir. És un minut i una boca de vidre picat, és una ombra i al seu costat creix el riu d'una altra ombra que el segueix i que diu i que no diu".

El poder al Vaticà

Assaig

L'Opus Dei, els legionaris de Crist, els kikos, etcètera i la lluita pel poder al Vaticà

Josep Maria Prim i Serradell

Edicions Ciutat Vella

Barcelona, 2005

Xavier Filella

Les disputes que es van produir en el conclave posterior a la mort de la papa Wojtyła han donat peu a l'assagista Josep Maria Prim i Serra-

dell a examinar l'actuació dels anomenats *nous moviments religiosos* en la lluita pel poder al Vaticà.

Molt particularment, l'obra descriu la creixent influència que l'Opus Dei ha tingut a la Santa Seu des que el 28 de novembre del 1982 el papa Joan Pau II el va erigir com a prelatura personal. Prim desplega una exhaustiva panoràmica de l'Obra, que abasta des de la seva fundació per l'actual sant Josepmaria Escrivà de Balaguer i l'actuació que va tenir al llarg del franquisme fins al seu paper en la recent elecció del cardenal alemany Joseph Ratzinger com a

Benet XVI.

L'autor, a més d'oferir el seu testimoni personal, examina amb abundant documentació el poder econòmic de l'Opus Dei i valora, entre altres qüestions, si es tracta o no d'una secta i l'actitud que l'Obra ha tingut respecte a la nació catalana.

L'assagista tampoc deixa de banda qüestions ben polèmiques que envolten la Santa Seu, com ara la mort de Joan Pau I —el papa que creia que l'immens poder del Vaticà era contrari a l'Evangeli— i la progressiva pèrdua d'influència dels jesuïtes en el món catòlic.

Miquel Martínez, premi Ausiàs March. AVUI

esperació. Martínez opta, en canvi, per l'expressionisme. Al poema 26 assenyala: "Escriu les tragèdies que m'estalvie viure. / I tantmateix la cicatriu és autèntica". Una manera de dir que tot el contingut de *Ravals de l'alegria* és una metàfora del patiment que ens acompanya, que l'acompanya pel sol fet de viure enmig del desconcert i la gran impostura que és la vida. El poeta comparteix el dolor universal de l'ésser.

El títol del llibre és prou aclaridor. Martínez, des d'aquí, ja ens avisa que parlarà del recinte extern de l'alegria. En un altre poema va més enllà: "Necessite la veu de la culpa / per escoltar l'eco de l'alegria". Més endavant, en una altra composició, la 36, la millor de l'obra, amb un ambient surrealista altament suggeridor, afirma: "Ara sé que sense el dolor sóc un apàtrida del meu cor". És a dir, que el poeta sap que només assumint les seves ombres podrà tirar endavant. El primer vers del mateix poema se'n avança amb una pregunta retòrica: "Què resta de nosaltres, si extirpem les penes?". A partir d'aquí fa un recorregut per la vida de l'home fins a arribar al somni, a l'inframón, l'únic indret —aquí un paisatge llunyà en què niua l'eco del mar— en què el poeta pot sentir la bafarada del desconhort i alliberar-se de l'existència corpòria.

Miquel Martínez fa servir un to explícitament aforístic. Llança sentències colpidores sense arribar a fer sang. Defuig la mètrica per adoptar un vers que llicsa suauament, tot i ser poc treballat. *Ravals de l'alegria*, tantmateix, consolida una veu puixant, que desgraciadament ha hagut d'acudir a la timba dels premis per sortir a la llum.

Radiografia del dolor

Poesia

Ravals de l'alegria

Miquel Martínez

43è premi Ausiàs March

Edicions 62 / Empúries

Barcelona, 2005

Andreu Gomila

"Prodigue la noblesa captiva del gos apallissat". El primer vers d'aquest *Ravals de l'alegria*, de Miquel Martínez (Vila Joiosa, 1959), és tota una declaració d'intencions del que ens espera si ens endinsem en el tercer poemari del poeta. Un llibre en el qual l'autor es treu la roba. Però no només

la seva, sinó la de tots, fins al punt que arriba als indrets més foscos de l'home, allà on la llum no arriba i, normalment, no desitgem mirar. Són espais en què regna la submissió, el dolor, la desesperança, la culpa, la mort. Indrets ben presents, però que intentem arraconar. El poeta se'ls mira de fit a fit i els assumeix sense concessions. "I la felicitat és amnèsia", sentència al poema 11.

Parlar del dolor és una cosa ben complicada. Es pot fer des de l'abstracció més absoluta, com Paul Celan, tot intentant superar a través de la poesia situacions impossibles de portar al paper sense caure en la des-